

Tööga seotud libisemiste, komistamiste ja kukkumiste ärahoidmine

Libisemine, komistamine ja kukkumine¹ on kõigis majandussektorites, rasketööstusest alates ja kontoritööga lõpetades, kõige sagedasem õnnetuste põhjus. Liikmesriikides on kindlaks tehtud, et see on enam kui kolmepäevase töölt puudumisega lõppevate õnnetuste peapõhjus².

Õnnetuse oht on suurem neil, kes töötavad **väike- ja keskmise suurusega** ettevõtetes, ja iseäranis veel neil, kes töötavad alla 50 töötajaga ettevõtetes. **Lihtsate kontrollimeetmete kasutamine võib vähendada libisemisest ja komistamisest tulenevat vigastusohu.** Selle teabelehe nõuanded kehtivad igat tüüpi ja iga suurusega ettevõtetele.

Tööandjate kohustused

Euroopa direktiivides³ sätestatud nõuded (nagu näiteks töökohtade, ohutusmärkide, isikukaitsevahendite ja ohutusraamistiku kohta), mis on asjakohased libisemise ja komistamise ärahoidmiseks, sisaldavad kohustust:

- tagada, et **töökohad** saaksid – niivõrd kui võimalik – küllaldast loomulikku valgust ja et need varustataks töötajate ohutuse ja tervise kaitseks piisava tehisolgusega;
- tagada, et **töökoha põrandad** oleksid püsivad, kindlad ja tasased, et neil ei oleks mügaraid, auke või kallakuid ja et nad ei oleks libedad;
- näha ette **ohutus- ja/või tervishoiuümbõrdeid** seal, kus ohte ei saa vältida ega preventiivabinõudega piisavalt vähendada;
- näha ette **isikukaitsevahend** (näiteks kaitsejalatsid), mis sobib kaasnevate riskidega, kui riske ei saa muude vahenditega vältida. Vahend peab olema mugav ja hästi hooldatud ega tohi põhjustada mingite teiste riskide suurenemist;
- järgida töötervishoiu ja -ohutuse juhtimisel **üldraamistikku**, mis sisaldab riskide hindamist ja nende ärahoidmist, riskide kõrvaldamisel prioriteedi andmist kollektiivsetele abinõudele, informeerimist ja väljaõpet, töötajate konsulteerimist ning ohutusosalast kooskõlastamist lepingupooltega.

Direktiividega sätestatud miinimumnõuded rakendatakse **siseriikliku õigustikuga**, mis võib sisaldada täiendavaid nõudeid.

Üks nõue on **töötajaskonnaga konsulteerimine**. Nende teadmiste kasutamine aitab tagada, et ohutegurid pannakse õigesti paika ja rakendatakse kasutuskõlblikke lahendeid.

Tervisliku ja ohutu töökeskkonna alahoidmine ei ole ainult juhtkonna asi. Ka **töötajail** on kohustus teha koostööd ja kanda hoolt omaenda ja teiste ohutuse eest, järgida juhendeid kooskõlas saadud väljaõppega. Igaüht tuleks julgustada töötervishoidu ja -ohutusse panustama.

Õnnetuste ärahoidmine – riskide ohjamine

Hea töötervishoiu ja -ohutuse süsteem hoiab õnnetusi ära:

- probleemsete piirkondade kindlaks tegemisega

- otsuste vastuvõtmise ja nende alusel tegutsemisega
  - kontrollimisega, kas astunud sammud on olnud tõhusad
- Tüüpiline protsess hõlmab mitu järku:

Probleemide kindlakstegemine ja planeerimine

Tuvastama peaks libisemiste, komistamiste ja kukkumiste tähtsamad riskipiirkonnad (näiteks ebatasased põrandad, halvasti valgustatud trepid) ja võtma sihikule nende parandamise. Tuleks välja valida vahendid ja kasutusele võtta töövõtted, mis võimaldaksid neid riske ära hoida või kontrollida.

Organiseerimine

Ohutuse ja tervise tagamise kohustused erinevates töövaldkondades tuleks selgelt sätestada.

Kontroll

Kontroll on olulise tähtsusega tagamaks, et töövõtted ja -protsessid viiakse korralikult täide. Selliste tegevuste kohta, nagu puhastamine ja hooldustööd, tuleks teha üleskirjutusi.

Seire ja ülevaatus

Perioodiline ülevaatus on vajalik. Kas õnnetuste arv väheneb? Kas ohutusinspektoerimiste ajal tuvastatakse vähem potentsiaalseid ohte?

Tööandjatel nõutakse ohtude ja riskide hindamist töötajate ja teiste (sh külastajad, lepingupooled ja ühiskonnaliikmed) suhtes, keda nende töö võib mõjutada. Libisemis- ja komistamisriskid peaksid kuuluma vaadeldavate riskide hulka. Riskihindamist tuleks regulaarselt üle vaadata ja ajakohastada, sh iga kord, kui toimuvad sellised olulised muudatused nagu uue seadmeistiku või menetluse tarvituselevõtt.

Head töötavad

Võimaluse korral peaks eesmärgiks jääma riski **kõrvaldamine** selle allikas (näiteks ebatasase põrandapinna tasandamine). Järgmine eelistatud valik on **asendamine** (näiteks mõne muu meetodi kasutamine põranda puhastamiseks), millele järgneb **eraldamine** (näiteks tõkkepuude kasutamine, et hoida töötajad eemal niisketest põrandatest). Viimane preventsiõnimeede on **kaitsmine** (sh mittelibisevate taldadega jalatsite kandmine).

¹ "Kukkumise" all mõistetakse kukkumist kahest meetrist madalamalt.

² *The State of Occupational Safety and Health in the European Union – Pilot Study. 2000. European Agency for Safety and Health at Work. ISBN 92-828-9272-7.*

³ <http://europe.osha.eu.int/legislation> pakub linke **Euroopa õigustikuga**, detaile Komisjoni juhustest väike- ja kesksuurtele ettevõtetele ning riskihindamise kohta, samuti liikmesriikide kodulehekülgedega, kust võib leida **siseriiklikke** õigusakte direktiivide rakendamiseks ning juhiseid.

Isikukaitsevahendi kasutamine peaks olema viimane kaitsemoodus pärast seda, kui kõik organisatoorsed ja tehnilised abinõud on ammendatud. Sageli leidub lihtsaid, kuid tõhusaid meetmeid, mida saab võtta libisemis- ja komistamisriskide vältimiseks.

Hea majapidamine – vilets majapidamine ja üldine lohakus on libisemise ja komistamise peapõhjus. Hoia töökeskkond puhas ja korras ning põrandad ja juurdepääsuteed takistustevabad. Kõrvalda regulaarselt prahti, et see ei kuhjuks.

Puhastamine ja hooldamine – regulaarne puhastamine ja hooldamine minimeerib riskid. Praht tuleks regulaarselt kõrvaldada, tööpiirkonnad puhtana hoida. Puhastusviisid ja -vahendid peavad sobima töödeldava pinnaga. Puhastus- ja hooldustööde ajal kannab hoolt selle eest, et puhastamine ei tekitaks uusi libisemis- ja komistamisohhte.

Valgustus – taga valgustite hea valgustatuse tase, toimimine ja paigutus, et kõik põrandapinnad oleksid ühtlaselt valgustatud ning kõik potentsiaalsed ohud (näiteks takistused ja mahaloksunud vedelik) oleksid selgelt näha. Valgustatuse tase peab võimaldama ohutut läbipääsu territooriumil. Välisvalgustid on kohustuslikud, kuna ka välistöökohad peavad olema piisavalt valgustatud.

Põrandad – põrandaid tuleks kahjustuste avastamiseks regulaarselt kontrollida, vajadusel hooldada. Potentsiaalset libisemis- ja komistamisohu põhjustavad augud, mõrad ja lahtised vaibad ning jalamatid. Mis tahes asukohas peaks põrandapind sobima tehtava tööga. Näiteks võib osutuda vajalikuks, et pind peab olema tootmisprotsessides kasutatava õli ja kemikaalide suhtes resistentne. Olemasolevate põrandate värviga katmine või keemiline töötlemine võib parandada nende libisemiskindlust. Põrandad tuleb hoida puhtana.

Trepid – palju õnnetusi leiab aset treppidel. Käsipuud, astmete libisemiskindlad katted, hea nähtavus, astmete esiservade libisemiskindluse tähistus ja piisav valgustus võivad aidata ära hoida libisemisi ja komistamisi treppidel. Muud taseme muutused (nagu kaldteed) on sageli raskesti märgatavad. Need peavad olema hästi tähistatud, asjakohane on ohutusmärkide kasutamine.

Mahaloksunud vedelik – puhasta vedelik kohe, kasutades asjakohaseid puhastusvõtteid (kohustuslik võib olla keemiline töötlemine). Kui põrand on niiske, kasuta hoiatusmärke ning korralda ümber liikumisteed. Mis põhjustas vedeliku mahaloksumise? Kas töövõtete ja töökoha muutmisega annab seda minimeerida ?

Takistused – kui võimalik, siis takistused tuleks komistamise ärahoidmiseks kõrvaldada. Kui mõnda takistust ei ole võimalik kõrvaldada, tuleks kasutada sobivaid tõkkepuid ja/või hoiatusmärke.

Jalus vedelevad elektriikaablid – paiguta seadmestik nii, et elektriikaablid ei jookseks üle jalakäijate teede. Kasuta kaablikatteid, et fikseerida kaablid kindlalt aluspinnal külge.

Jalatsid – töötajatel peavad olema jalatsid, mis sobivad nende töökeskkonnaga. Arvesta töö ja põrandapinna tüübi, põranda tüüpilise seisundi ja talla libisemiskindlate omadustega.

Välistöökohad – välistöökohadel tuleb tagada, et libisemis- ja komistamisriskid oleksid minimeeritud, näiteks libisemisvastaste meetmete abil jääolude korral ning sobivate jalatsitega.

Lahenduste leidmine – praktiline ärahoidmine

Kõnesolev üksikjuhu-uuring osutab lihtsate preventiivsammude astumise positiivsetele külgedele. Antud juhul toob õnnetuse toimumine kaasa teatavate sammude astumise. Kuid ettevõtte saavad seesugustest kogemustest õppida ning olla aktiivsed samalaadsete õnnetuste ärahoidmisel oma territooriumil.

Libisemise ja komistamise vähendamine saavutatakse sageli väikeste kulutustega või hoopis ilma kulutusteta.

Üksikjuhu-uuring

Keegi töötaja komistas maas vedeleva õhukompressori vooliku otsa, mis oli jäetud tänavale. Ohutorustikku ei olnud pärast kasutamist eemaldatud. Tänav oli halvasti valgustatud ja juhtum leidis aset õhtul. Järgides juurdlust, on äriühing paigutanud halvasti valgustatud aladele turvalisust, kõrvaldanud ohutorustiku ja -voolikud. Nüüd korraldatakse kogu töötajaskonnale ohutus- ja majapidamisväljaõpet.

Lisateabe hankimine / Viited

Lisateave ohutusjuhtimise hea tava kohta on kättesaadav agentuuri kodulehel <http://osha.eu.int>. Kõiki agentuuri trükiseid saab tasuta alla laadida. "Tööga seotud õnnetuste ärahoidmine" on töötervishoiu ja tööohutuse Euroopa nädala teema, mille liikmesriigid 2001. aasta oktoobris korraldavad ning mille kohta antakse lisateavet kodulehel <http://osha.eu.int/ew2001/>. Agentuuri kodulehekülg on ühendatud liikmesriikide kodulehekülgedega, kust võib leida siseriiklike õigusakte ning libisemise ja komistamise alaseid juhendeid:

<http://ie.osha.eu.int/> (Iirimaa)

<http://uk.osha.eu.int/> (Ühendkuningriik)

